

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Групи Тм, ТСм, ТДм

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з НІР

професор _____ Д.М. Клец

«___» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>Економіка транспорту</u> (назва навчальної дисципліни згідно освітньої програми)
підготовки	<u>магістра</u> (назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
в галузі знань	<u>27 «Транспорт»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>275.03 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»</u> (шифр і назва спеціальності)
за освітньою програмою¹	<u>Транспортні технології (на автомобільному транспорті)</u> (назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми)
мова навчання	<u>державна</u> (мова, на якій проводиться навчання за робочою програмою)

2018 рік

¹ якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох освітніх програм за даною спеціальністю, то вказуються усі освітні програми

1. Мета вивчення навчальної дисципліни формування теоретичних знань

(п.2.2 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

з економіки транспорту з урахуванням особливостей автомобільного транспорту, як галузі в умовах ринкової економіки, навиків практичного використання знань в практичній діяльності майбутнього фахівця

2. Передумови для вивчення дисципліни: Основи економіки транспорту

(вказати які дисципліни передують її вивчення)

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 3 Кількість годин - 90	<u>нормативна</u> (нормативна, за вибором ВНЗ, за вибором студента)
Семестр викладання дисципліни	<u>1</u> (порядковий номер семестру)
Вид контролю:	<u>залік</u> (залік, екзамен)
Розподіл часу:	
- лекції (годин)	16
- практичні, семінарські (годин)	16
- лабораторні роботи (годин)	-
- самостійна робота студентів (годин)	58
- курсовий проект (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- розрахунково-графічна робота (контрольна робота)	-

4. Очікувані результати навчання з дисципліни. Формування у студентів

(п.2.3 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року, як в освітній програмі)

сукупності знань, вмінь та уявлень з основ економіки та управління автомобільним транспортом на рівні, який забезпечує практичну діяльність за спеціальністю. По завершенні вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: складові матеріально - технічної бази підприємств транспорту, у тому числі основні фонди і оборотні засоби; показники ефективного використання основних фондів і оборотних засобів; амортизаційні відрахування; напрямки ефективного використання матеріальних ресурсів на підприємствах транспорту; принципи формування доходів на підприємствах транспорту, структуру доходів, управління ними; принципи формування прибутку і економічних фондів підприємств транспорту; систему оподаткування доходів і прибутку; шляхи підвищення рентабельності підприємств транспорту.

вміти: класифікувати основні фонди підприємства; розраховувати та проаналізувати показники використання основних фондів; визначити шляхи підвищення ефективності використання основних фондів підприємства транспорту; провести аналіз динаміки та структури оборотних засобів, джерел їх формування; розрахувати та проаналізувати показники ефективності використання оборотних засобів підприємств транспорту; визначити обґрунтовану потребу в оборотних засобах підприємства транспорту; знаходити шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів; проаналізувати склад та структуру доходів підприємства; управляти наявними резервами одержання доходів підприємства; визначити балансовий прибуток підприємств та прибуток від окремих видів діяльності підприємства; розрахувати прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства; визначити рентабельність підприємств автомобільного транспорту, показники рентабельності по видам діяльності

5. Критерії оцінювання результатів навчання

(п.2.4 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

Оцінка в балах	Оцінка за нац. шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії
90 – 100	Відмінно	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80 – 89	Добре	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість їхнього виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75 – 79		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком , без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо , усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67 – 74	Задовільно	D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань виконань, можливо, містять помилки
60 – 66		E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , багато передбачені програмою навчання навчальні завдання не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мініимального
35 – 59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мініимального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
1 – 34	Неприйнятно	F	Теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значимого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, який становить 60 балів (E).

6. Засоби діагностики результатів навчання: тестові завдання.

(п.2.5 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

7. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять²

Назва теми лекційного матеріалу	Кількість годин		Назва ПР, ЛР, СЗ,СРС	Кількість годин		Література
	очна	заочна		очна	заочна	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Характеристика та аналіз основних фондів автотранспортного підприємства						
Тема 1. Основні фонди підприємства Основні фонди, основні поняття: сутність; специфіка; знос та амортизація; переоцінка; показники оцінки. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів	1 ЛК		ПЗ 1 Основні фонди підприємств транспорту. Розрахунок основних показників та їх характеристика Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів СРС 1 Програма створення і функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні	2ПЗ 6 СРС		[1-14]
Тема 2. Аналіз динаміки та структури основних фондів Джерела фінансування основних та оборотних фондів. Сучасний стан активної та пасивної частин основних виробничих фондів	1 ЛК					[1-14]
Тема 3. Вартість основних фондів Вартість основних фондів підприємства, формування вартості на початок і кінець року і її середньо річна вартість. Початкова та ліквідаційна вартість ОФ	1 ЛК		ПЗ 2 Показники ефективності використання основних виробничих фондів підприємства транспорту. СРС 2 Державна програма розвитку транспортно-дорожнього комплексу України	2 ПЗ 6 СРС		[1-14]
Тема 4. Показники використання основних фондів Показники фондоозброєності праці на підприємстві та показники технічного стану основних фондів.	1 ЛК					[1-14]
Тема 5. Амортизаційні відрахування. Поняття амортизації, методи нарахування амортизації. Суму амортизаційних врахувань на повне відновлення рухомого складу і інших основних фондів підприємства.	1 ЛК					[1-14]
Тема 6. Підвищення ефективності використання основних фондів Напрямки розвитку технічних засобів у господарстві перевезень Напрямки розвитку технічних засобів у пасажирському господарстві	1 ЛК		ПЗ 3 Показники руху та динаміки основних виробничих фондів підприємства СРС 3 Продукція транспорту. Вимірювачі та методи розрахунку. Визначення потреби в рухомому складі для виконання планового обсягу перевезень	2 ПЗ 6 СРС		[1-14]
Разом за розділом 1	6 ЛК			6ПЗ 18 СРС		
Розділ 2. Характеристика та аналіз оборотних фондів автотранспортного підприємства						
Тема 7. Структура оборотних засобів Оборотні фонди: сутність; специфіка; показники оцінки. Оборотні фонди на підприємстві транспорту. Формування ціни продукції підприємства	1 ЛК		ПЗ 4 Оборотні фонди на підприємстві транспорту. Вартість оборотних фондів підприємства на початок і кінець року і її середньо річна вартість. Показники вартості матеріальних активів підприємстві та показники оборотності оборотних активів СРС 4 Визначення впливу дорожніх умов на собівартість автомобільних перевезень	2 ПЗ 9 СРС		[1-14]
Тема 8. Ефективність використання оборотних засобів Оборотні кошти, їх нормування та ефективність використання. Показники, що характеризують ефективність використання оборотних виробничих фондів підприємства транспорту.	0,5 ЛК					[1-14]
Тема 9. Джерела формування оборотних засобів Фактори впливу на величину виробничого запасу Товарообіг на транспорті: планування та аналіз	0,5 ЛК					[1-14]
Тема 10. Показники використання матеріальних ресурсів Матеріально-технічне забезпечення транспорту: зміст; організація; норма витрат матеріальних ресурсів; визначення потреби в матеріальних ресурсах	1 ЛК		ПЗ 5 Планування та аналіз витрат на матеріально-технічне постачання СРС 5 Призначення та показники роботи матеріальних складів	2 ПЗ 9 СРС		[1-14]
Тема 11. Підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємства. Показники, що характеризують ефективність використання оборотних коштів АТП	1 ЛК					[1-14]
Разом за розділом 2	4 ЛК			4ПЗ 18 СРС		
Розділ 3. Аналіз і оцінка ефективності роботи автотранспортного підприємства						
Тема 12. Доходи підприємства Доходи підприємства: поняття доходів, доходних надходжень, виручки; класифікація; структура доходів. Доходи підприємства. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз грошових потоків підприємства. Загальна	1 ЛК		ПЗ 6 Визначення собівартості перевезень за статтями калькуляції Визначення зниження собівартості перевезень за рахунок впливу різних факторів СРС 6 Особливості фінансових взаємовідносин на транспорті.	2 ПЗ 8 СРС		[1-14]

² Якщо дисципліна викладається декілька семестрів, то теми розбивати посеместрово.

оцінка й прогнозування фінансового стану підприємства			Цінова політика: принципи; методи ціноутворення Тарифи на перевезення: класифікація; методи побудови; диференціація			
Тема 13. Управління доходами Розподіл доходів: порядок розподілу доходних надходжень від вантажних перевезень; визначення середньомережевої доходної ставки; порядок розподілу дохідних надходжень від пасажирських перевезень. Планування доходів від вантажних та пасажирських перевезень	1 ЛК					[1-14]
Тема 14. Облік податку на додану вартість. Система оподаткування підприємств, її принципи та недоліки. Види оподаткування підприємств	1 ЛК		ПЗ 7 Визначення доходів від перевезень та інших транспортних послуг СРС 7 Чинний порядок оподаткування прибутку Податки і збори, обов'язкові платежі	2 ПЗ 8 СРС		[1-14]
Тема 15. Прибуток підприємства Прибуток: поняття; порядок формування. Планування прибутку та його розподіл: розрахунок; розподіл; використання чистого прибутку.	1 ЛК					
Тема 16. Рентабельність підприємств автомобільного транспорту Рентабельність: поняття; показники; розрахунок Порядок фінансування основної діяльності підприємств транспорту	1 ЛК		ПЗ 8 Визначення розміру прибутку, рівня рентабельності та фондів економічного стимулювання на автомобільному транспорті СРС 8 Прибуток і рентабельність підприємства. Напрямки використання прибутку на транспорті	2 ПЗ 6 СРС		[1-14]
Тема 17. Показники рентабельності Аналіз використання прибутку підприємства та підвищення рівня рентабельності	1 ЛК					
Разом за розділом 3	ЛК 6			ПЗ 6 СРС 22		
УСЬОГО за дисципліну	ЛК 16		ПР	16		
			СРС	58		

8. Орієнтовна тематика індивідуальних та/або групових занять³ _____

(за наявності)

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях за допомогою тестових
(п.2.5 листа МОН №1/9-434 від 09 липня 2018 року)

завдань. Остаточний контроль з дисципліни – залік. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення заліку за допомогою тестових завдань.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення ноутбук, проектор,

(за потреби)

Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint.

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Базова література

1. Дмитриев И.А. Экономика предприятий автомобильного транспорта : учебное пособие / И.А. Дмитриев, О.М. Жарова. – Харьков : ХНАДУ, 2004. – 184 с.

2. Жарова О.М. Типові задачі з економіки підприємств автомобільного транспорту : навч. посібник для автотранспоспец. ВУЗів / Жарова О.М., Дмитрієв І.А., Кирчата І.М.; видання 2-е, переоб. і доп.- Х., ХНАДУ, 2013. – 196 с.

2. Башкатова В.И. Планування роботи автотранспортного підприємства. Програмоване навчання / Башкатова В.И., Здерева Т.А., Стельмаховский Ю.С. – К.: Вища шк. Головне видав-во, 1988. – 288с.

3. Бойчик І. М. Економіка підприємств : навч. посібник / Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчан М. І. - Львів: "Сподом", 2000.- 212 с.

4. Войнаренко М.П. Податковий облік і аудит : підручник / М.П. Войнаренко, Г.В. Пухальська. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 367 с.

³ Вказується орієнтовна тематика КП, КР, ргр, якщо вони передбачені навчальною програмою

5. Голованенко С.Л. Економіка автомобільного транспорту / Голованенко С.Л. – М.: Вища школа, 1983. – 352 с.
6. Аналіз господарської діяльності автотранспортних підприємств : навч. посіб. / В. Г. Шинкаренко, О. М. Жарова, О. М. Криворучко ; М-во освіти і науки України, ХНАДУ. - Х. : ХНАДУ, 2015. - 386 с.
7. Экономика автомобильного транспорта : учеб. пособие для студентов вузов / [А. Г. Будрин, Е. В. Будрина, М. Г. Григорян и др.] ; под ред. Г. А. Кононовой. - М. : Академия, 2005. - 319 с.
8. Іванілов О.С. Економіка підприємств автомобільного транспорту: Підручник / Іванілов О.С., Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. - Харків: ФОП Бровін О.В. – 2017. - 632с.
9. Потенціал і розвиток автотранспортного підприємства : [навч. посіб.] / О. М. Криворучко, І. С. Пипенко ; М-во освіти і науки України, ХНАДУ. - Х. : ХНАДУ, 2015. - 196 с. .

Допоміжна

10. Туревский, И. С. Экономика отрасли (автомобильный транспорт) : учебник / И. С. Туревский. - М. : Форум : ИНФРА-М, 2008. - 287 с.
11. Раздорожный, А. А. Экономика отрасли (автомобильный транспорт) : учебное пособие / А. А. Раздорожный. - М. : РИОР, 2009. - 316 с.
12. Економіка праці на автомобільному транспорті : навч. посіб. для студ. вузів / В. Г. Шинкаренко, О. М. Криворучко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ХНАДУ. - Х. : ХНАДУ, 2012. - 341 с.. - ISBN 978-966-303-440-9.
13. Абалонин С.М. Конкурентоспособность транспортных услуг: Учебное пособие для студентов вузов по специальности 060800 «Экономика и управление на предприятии транспорта» / С.М. Абалонин. – М.: Академкнига, 2004. – 230 с.
14. Бычков В.П. Экономика автотранспортного предприятия: Учебник / В.П. Бычков. – М.: ИНФРА–М, 2014. – 383 с.

Інформаційні ресурси

15. Закон України «Про автомобільний транспорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>. – Заголовок з екрану.
16. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання послуг з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів, багажу автомобільним транспортом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0562-10>. – Заголовок з екрану.
17. Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98>. – Заголовок з екрану.
18. Наказ Міністерства інфраструктури України «Про затвердження Порядку організації перевезень пасажирів та багажу автомобільним транспортом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1282-13>. – Заголовок з екрану.
19. Наказ Міністерства транспорту України «Про впорядкування системи оформлення, видачі, використання та обліку дозволів на міжнародні перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом» [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <https://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?base=1&id=215432&menu=281709&view=text>. – Заголовок з екрану.

20. Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про забезпечення перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0309-08>. – Заголовок з екрану.

21. Наказ Міністерства інфраструктури України «Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів, діяльність яких пов'язана з наданням послуг автомобільного транспорту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1454-13>. – Заголовок з екрану.

22. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Методики розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1146-09>. – Заголовок з екрану.

23. Наказ Міністерства інфраструктури України «Про затвердження Правил пожежної безпеки для підприємств і організацій автомобільного транспорту України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/REG3450.html. – Заголовок з екрану.

24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення державного контролю на автомобільному транспорті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1567-2006-%D0%BF>. – Заголовок з екрану.

Розроблено та внесено: кафедра економіки і підприємництва
(повне найменування кафедри)

Розробники програми: доцент кафедри економіки і
(посада, наук. ступінь, вчене звання)

підприємництва, к.е.н., доцент

_____ (підпис)

І.М.Кирчата
(ПІБ розробників)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри.

Протокол №4 від «4» жовтня 2018 року.

(номер)

(та дата протоколу)

Завідувач кафедри: д.е.н., проф.

(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

О.С. Іванілов

(ПІБ завідувача кафедри)

Погоджено⁴

Завідувачий кафедри транспортних технологій

(назва випускної кафедри)

д.т.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Є.В. Нагорний

(ПІБ завідувача кафедри)

«_____» _____ 2018 року

(день)

(місяць)

(рік)

Погоджено

Завідувачий кафедри транспортних систем і логістики

(назва випускної кафедри)

д.т.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

П.Ф. Горбачов

(ПІБ завідувача кафедри)

«_____» _____ 2018 року

(день)

(місяць)

(рік)

Погоджено

Завідувачий кафедри організації і безпеки дорожнього руху

(назва випускної кафедри)

д.т.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

І.С. Наглюк

(ПІБ завідувача кафедри)

«_____» _____ 2018 року

(день)

(місяць)

(рік)

Погоджено

Декан факультету транспортних систем

(повна назва факультету, де читається дисципліна)

к.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Ю.О. Бекетов

(ПІБ декана)

«_____» _____ 2018 року

(день)

(місяць)

(рік)

© _____, 2018 рік

© _____, 2023 рік

Примітки:

Робоча програма навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою у 2-х екземплярах на 5 років і затверджується до 30 серпня: 1 екземпляр – у навчальний відділ; 2- екземпляр залишається на кафедрі.

Форма в редакції ХНАДУ відповідно до листа МОН України за №1/9-434 від 09 липня 2018 року затверджена Методичною радою ХНАДУ 26 вересня 2018 року протокол №1

⁴ якщо програма навчальної дисципліни розроблена для декількох освітніх програм за вказаною спеціальністю, то погодження робиться з кожною випускаючою кафедрою.

Підпис погодження не повинен знаходитись на окремому аркуші.